

SEFA TARGIT / TÜRKNONFED YDK Başkanı 6 Aralık 2024 Diyarbakır Konuşması

TÜRKNONFED Ailesi'nin değerli üyeleri,

Türkiye sivil toplum kuruluşları tarihinin, doğal süreçlerden geçerek oluşmuş ve en değerli yapılanması TÜRKNONFED'in 20. Kuruluş yıldönümüne erişmenin gururunu yaşıyoruz. Konfederasyonumuz, 20 yıl önce, gönüllü, bağımsız, tarafsız bir yapı olarak, yani gerçek sivil toplum kuruluşu olarak yola çıkmıştı. 61 derneğin üye olduğu, 5 bölgesel, 1 sektörel federasyon tarafından kurulan TÜRKNONFED; bugün üyesi olan 31 federasyon bünyesindeki 371 derneğin şemsiye örgütüdür.

Bunun anlamı, 100 bine yaklaşan şirket ile, ülkemizin yatayda yani bölgesel, dikeyde yani sektörel katmanlarda en kapsayıcı ve en büyük hacmi oluşturan yapısı olduğumuzdur.

Bu hacme ve ağırlığa ulaşma yolunda katkısı katılımı olan herkese müteşekkirimiz, onlar ortaya çıkan eserle gururlanmayı hak ediyorlar.

Anadolu ve Rumeli iş dünyasının, KOBİ'lerin ve katma değer yaratıcıların sesi olarak çıktığımız bu yolda neler olduğunu, nelere rağmen ve nelerin sayesinde yol aldığımızdan bahsetmek isterim.

Ülkemizde sivil toplumu şekillendiren yasal düzenlemeler, 100 yılı aşan geçmişe sahiptir. Ve çok dinamikdir.

1909, 1926, 1938, 1972 ve 1983 tarihlerinde, olumlu veya olumsuz çeşitli saiklerle yapılan dernekler mevzuatı değişikliklerine ayak uydurarak, bazen göğüs gererek tecrübe kazanmış sivil toplum camiası; Avrupa Birliğine uyum sürecinde, 2004 yılında yürürlüğe giren çağdaş normlardaki Dernekler Yasamızın sunduğu platformu, zaten ortak hareket etme yolları arayan, SİAD'lar ve AB coğrafyasındaki üst kuruluşlara üye olan sektörel derneklerimiz aracılığıyla hemen değerlendirmiştir.

Yasanın ruhuna uygun, hormonsuz ve dopingsiz, doğal, organik sivil yapılanma, TÜRKNONFED çatısıyla hayata geçmiştir. Konfederasyonumuz, AB nezdinde takdir ve kabul gördü. Bölgesel ve sektörel federasyonlara, büyük şirketleri temsil eden TÜSİAD eşlik ve rol modellik edince, ortaya üç ayaklı çok güçlü bir yapı çıkmıştır. Bölgeler, sektörler ve büyük şirketler...

Bünyesindeki dernekler gözden geçirildiği takdirde, Türkiye'de TÜRKNONFED'in emsalinin kurulmasının mümkün olmadığı açıkça görülür.

Geçen 20 yılda, yaşadığımız önemli olayları hatırladığım kadarıyla saymak isterim.

TÜRKNONFED'in nelere rağmen, nelere göğüs gererek, ayakta kalmak bir yana geliştiğini anlayalım:

2004 - 2024 arasında:

- Avrupa Birliği Reformları, mevzuat yakınlaştırma süreçleri
- Kıbrıs'ta Annan Planı Referandumu 2
- Türk Lirası'ndan 6 Sıfır Atılması
- AB ile Tam Üyelik Müzakerelerinin başlaması (3 Ekim 2005)
- Tüpraş, Türk Telekom gibi önemli özelleştirmeler

- Ergenekon Soruşturmasının Başlangıcı
- Türkiye'nin AB müzakerelerinde Kıbrıs Gerginliği
- 27 Nisan E-Muhtırası:
- 2007 Cumhurbaşkanlığı Seçimi Krizi: 367 tartışmaları.
- 2007, 2011, 2015 2 kez, 2018, 2023 Genel Seçimleri
- AK Parti Kapatma Davası:
- 2008 Küresel Ekonomik Kriz
- Demokratik Açılım Süreci: Kürt sorununa yönelik çözüm süreci başlatıldı
- Ekonomik Durgunluk: Küresel kriz nedeniyle işsizlik oranları %14'e kadar yükseldi.
- İsrail ile Gerginlik: Davos Zirvesi'nde "One Minute" çıkışı,
- Anayasa Referandumu (12 Eylül):
- Mavi Marmara Saldırısı (31 Mayıs): Gazze'ye yardım götüren gemiye
- Suriye iç savaşı ve Türkiye'ye göç
- Gezi Parkı Olayları (Mayıs-Haziran):
- 17-25 Aralık Operasyonları:
- Türkiye'nin çeşitli illerinde çok ciddi terör saldırıları
- 15 Temmuz Darbe Girişimi: OHAL İlanı:
- Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş.
- COVID-19 Pandemisi:
- Doğu Akdeniz Gerginliği:
- Kahramanmaraş Depremleri (6 Şubat): 11 il etkilendi, 50 binden fazla kişi hayatını kaybetti.
- 20 yıl zarfında dünyanın sanayi ekseninin Çin'e kayması

Bu olaylara rağmen, aşağıda sayacağım ve akademik dünyanın ve kamu kuruluşlarının desteğiyle çok önemli ve herkesin çomak sokmaya cesaret edemeyeceği konularda 56 rapor hazırlanmış.

Sayısını saptamanın zor olduğu kadar çok, bölgesel ve sektörel toplantılar, İş dünyası Zirveleri, ulusal ve B20 toplantısına varana kadar uluslararası boyutta iş dünyası temsili, Tüm bu faaliyetleri yaparken, kendi anayasamız diyebileceğim tüzüğümüzü ve kuruluş amacımızı unutmamak gerektiğini düşünüyorum ve Tüzüğümüzün amaç maddesini okumak istiyorum.

✓ Türkiye sınırları içerisinde faaliyet gösteren, ortak amaç, ilke ve hedefleri benimseyen, bölgesel ve sektörel sanayici ve iş insanları federasyonlarının ortak sesi olarak bölgesel, sektörel ve ulusal ekonomi politikalarının oluşturulmasına katkıda bulunmak;

✓ Bölgesel ve sektörel kalkınma vizyonları geliştirerek uluslararası entegrasyona ve rekabet gücünün artırılmasına yardımcı olmak, projeler geliştirmek; iş dünyasını ilgilendiren sorunları ve çözüm 3 önerilerini kamuoyuna, yetkili kurumlara duyurmak amacıyla, üyeleri arasında güç birliği sağlayarak ortak çalışma zemini oluşturmak;

✓ Ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunmak üzere, Atatürk'ün çizdiği Türkiye Cumhuriyeti vizyonu ve çağdaş uygarlık hedefini esas alarak bölgesel ve sektörel potansiyellerin en iyi şekilde değerlendirilmesi için faaliyetlerde bulunmak;

✓ Demokratik, laik bir hukuk devleti anlayışı içinde, sivil toplumun kurumsallaşması ve özel girişimciliğin yaygınlaşmasına çalışmak;

✓ Sanayici ve işadamlarının sorunlarına sahip çıkarak toplumdaki öncü ve girişimci niteliklerini geliştirmek üzere bağımsız bir platformda, temsil tabanı geniş, güçlü bir örgütlenme gerçekleştirmektir.

Celal Beysel Başkanımızın, Değerli Celal Ağabeyimizin, kitabından bir alıntı yapmak isterim. Tecrübeli bir ağızdan STK'ya dair tahlil standartları...

Hangi kuruluş çağdaş bir gönüllü STK sayılmaz

1. Devletin ve/veya hükümetin bazı görevlerini yüklenen, üyelerine hizmet gayesi ile kurulmuş olan
 2. Üyeliği, bir mesleğin yürütülmesi için kanunen şart koşulmuş olan
 3. Yönetimin çalışma ya da politikalarına beğenmeyen üyeleri herhangi bir profesyonellik kaybı olmadan istifa edemeyen
 4. Ödenmesi mecburi aidatları kanunen saptanmış olan
 5. Devletin/Hükümetin yani halkın vergileriyle ayakta durabilen
 6. Başkanlık ya da yönetim kurulu üyeliklerinde zaman sınırlaması olmayan
 7. Ana sözleşmeleri kanun ve yönetmelikle belirlenmiş olan
 8. Seçimlerde üyelerinin %50'den fazlasının katılımını sağlayamayan
 9. Üyelerinin değil, ideolojilerinin kurumsal sesi olma peşinde koşan
- Yukarıda tarif edilen kuruluşlar ülkeye üyelerine çok çeşitli ve önemli faydalar sağlıyor olsalar da üyelerinin meşru kurumsal sesi olabilen gönüllü STK kavramına uymamaktadırlar.

Gerçek gönüllü STK için kolay test şartları deneyimlere dayanarak söyle sıralayalım:

1. Gayesinin üyelerinin kurumsal sesi olarak ortak sorunları dile getirmek, çözülmesine vesile olmak ve onları temsil etmek olması, herhangi bir kamu görevi üstlenmemesi
2. Üyelikte sadece gönüllülüğün esas olması
3. Yönetimin çalışma ya da politikalarını beğenmeyen üyelerinin herhangi bir kaybı olmadan istifa edebilmesi
4. Her sene genel kurulunca belirlenmiş olan aidatın üyelerce bizzat ödenmesi
5. Hiçbir kaynaktan sürekli gaz eden maddi/manevi destek almaması
6. Başkan ve yöneticilerinin demokratik olarak seçilmesi, görev sürelerinin kesin kurullarla sınırlandırılması
7. Ana sözleşmelerinin evrensel insan hakları ve çağdaş demokrasi kavramına uygun olması
8. Seçimlerine üyelerinin %50'den fazlasının katılması
9. İdeolojilerin kurumsal sesi olma peşinde koşmaması

TURKONFED'in titizlikle korunması gereken DNA'sını tarif etmek için yine bir üstadımızdan destek almak istedim ve Kasım 1997'de gerçekleşen, TURKONFED'in kök hücresi diyebileceğimiz, Birinci SİAD Zirvesinde TÜSİAD Başkanı Muharrem Kayhan'ın Açış Konuşmasından alıntılar yaparak isterim.

✓ Bu hareketi temsilen bir arada bulunan iş adamları, demokratik, laik, insan haklarına saygılı bir hukuk devletine ve piyasa ekonomisine inanmaktadır. Etkin, verimli, rasyonel bir kamu yönetimi arzu etmektedir.

✓ Türkiye'nin yerini batıda görmekte ve dünya ekonomisi ile bütünleşmeyi sağlayacak politikalar izlenmesini istemektedir.

✓ Bugün burada 51 örgütü temsilen bir araya gelen 550'yi aşkın iş adamı, ortak sorunlara, ortak kaygılara sahipler. Bunları elbette kamuoyuna duyurmayı arzu ediyorlar. Ama daha önemlisi, bu zirve ve onun çalışma grupları aracılığıyla, sorulara dost teşhisler koymak, çözümler, projeler üretmek, önerilerin uygulanmasında inisiyatif sahibi olmak istiyorlar.

✓ Siyasi bir angajmana, belirli bir siyasi yönelişe sahip olmayan bu sivil toplum hareketi, özünde siyaset sahnesini yakından ilgilendirmektedir

- Çünkü, talepleri ekonomik, siyasi ve sosyal boyutlar içermektedir.
- Çünkü, bölgelere özel işlevler yükleyen bir kalkınma hamlesinden söz ettiğiniz zaman, siyasetin yerleşmesinden ve demokrasinin yaygınlaşmasından da söz ediyorsunuz demektir.
- Çünkü, önümüzdeki dönemde, yerel girişimlerin önünü açmayan, sivil toplumda güçler, kalıcı ilişkiler kurmayan siyasi aktörlerin başarı şansı çok az olacaktır. Bu hareketin dikkatle izlenmesini gerektiren bir başka gerçek de budur.

Türkiye'nin gerçekleştirmesi gereken reformların önündeki en büyük engel, bu reformları gündeme getirecek hükümetlerin, siyasi bir bedel riskleridir. Bu riski yok sayamazsınız, ama onunla baş edebilirsiniz.

Teknolojinin, özellikle iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi, küresel ve yöresel bazda çok hızlı değişimlere yol açtı. Değişimin boyutu o denli büyük ki, toplumsal katmaları, sınıfları bile yeniden yapılandırmakta... Ben gözlemlerime dayanarak, artık toplumlar karşıtların, işçi - işveren, solcu - sağcı değil, satranççılarla barbutçular olduğunu çeşitli platformlarda dile getiriyorum. Satranççılar, düşünerek hamle yapan müspet ilmi mürşit kabul eden, katma değer yaratan kesimi; barbutçularsa, şansına güvenen, tesadüfi adımlar atan, müjde ve ihsan-ı şahane ümidinden beslenen kesimi sembolize ediyor.

Yüksek Danışma Kurulumuzun kıymetli üyesi, Sayın Bekir Ağırdır, benden daha ilmi yöntemler kullanarak Türkiye'nin değişen yüzünü tanımlamaya ışık tutan veriler toplamış ve bunlara dayanarak yeni sosyolojik kümeler ve davranış kümelerine ulaşmış. Çok değerli buldum ve paylaşmak istedim.

"Komplo kırılganları", "30 yaş altı metropollü", "Kırılgan orta yaş", "Kentli dijitaler" gibi kümeler ortaya koymuş.

Veriler, Türkiye'de bilim dışı zihniyete ya da neden-sonuç ilişkileri kurarken komploculuğa yatkınlık arttığını gösteriyormuş. Ama şu anda toplumda her 2 kişiden 1'ine komplo teorileri inanıyormuş. Bilim dışı düşünceye prim vermek ve buna kulağının, aklının açık olması hali yüzde 50'yi geçmiş! İrrasyonelliğin, bilim dışılığın, komploya yatkınlığın bir toplumda yayılıyor olması çok tehlikeli. Ülkedeki yetişkin nüfusun yarısının gerçeklikle bağı kopuyor demek bu.

Araştırmanın en olumsuz diyebileceğim bulgularından biri...

Öyle horozlar vardır ki, öttükleri için güneşin doğduğunu sanırlar.

Ekonomik güneş, iş dünyası sayesinde doğar!

Ulu çınar TÜRKONFED'in, DNA yapısı dejenere olmadan, nice 20 yıllara ulaşmasını diler, kurumu bu günlere taşıyanlara şükranlarımı arz ederim.